

CZU 343.343.5

DOI 10.5281/zenodo.10926811

Simion CARP,
dr., prof. univ.
PhD,
University Professor

Dianu GORDILĂ,
doctorand
PhD student

DEZERTAREA MILITARILOR DIN ARMATA SOVIETICĂ ÎN TIMPUL CELUI DE-AL DOILEA RĂZBOI MONDIAL

În articol autorii întreprind o cercetare amănunțită în vederea elucidării cauzelor și circumstanțelor părăsirii câmpului de luptă de către militarii ruși, care au dezertat în masă din Armata Sovietică în timpul celui de-al Doilea Război Mondial și au trecut de partea dușmanului. Astfel, se menționează că în anul 1941 erau în floarea vieții mulți militari din rândul celor care au suferit în urma revoluției bolșevice din 1917, luptei împotriva culăcimmii, căzăcimmii precum și în urma altor represiiuni, deci nu e de mirare că mulți militari sovietici au trecut de partea inamicului.

Mai mult, pe parcursul a peste două decenii a avut loc și un amplu proces de epurare în cadrul Armatei Sovietice cu scopul eliminării militarilor neloiali regimului. În acest sens sunt prezentate cazuri de dezertare, de complicitate la dezertare și de instigare la dezertare săvârșite de etnicii ruși înrolați în Armata Sovietică. Printre ei erau și militari care s-au automutilat și alții care simulau diferite boli pentru a se eschiva de la mobilizare și de la serviciul militar în timpul războiului. Aceștia recurgeau la asemenea metode pentru a nu merge pe front. În aceste condiții, pentru a suplini locurile dezertorilor ruși în Armata sovietică au fost înrolați reprezentanți ai diferitelor popoare din URSS, inclusiv basarabeni. Prin urmare, adevărul e că militarii ruși comiteau crime pe teritoriul Basarabiei și României în timp ce mulți conaționali de ai noștri luptau pe fronturile celui de-al Doilea Război Mondial.

Cuvinte-cheie: Armata Sovietică, regim totalitar comunist, al Doilea Război Mondial, dezertare, infrațiuni militare, Ordinul nr. 227.

DESERTION OF MILITARY FROM THE SOVIET ARMY DURING THE SECOND WORLD WAR

In the article, the authors undertake a research in order to elucidate the causes and circumstances of leaving the battlefield by Russian soldiers, who deserted en masse from the Soviet Army during the Second World War and went over to the side of the enemy. Thus, it is mentioned that in the year 1941 many soldiers were in the prime of life among those who suffered as a result of the Bolshevik revolution of 1917, the fight against kulaks, the cossacks as well as other repressions, so it is not surprising that many Soviet soldiers passed on the side of the enemy.

Moreover, during more than two decades there was also an extensive purge process within the Soviet Army with the aim of eliminating soldiers disloyal to the regime. In this regard, the cases of desertion, complicity in desertion and instigation to desertion committed by ethnic Russians enlisted in the Soviet Army are presented. Among them, there were self-mutilated soldiers and others who faked illnesses to avoid mobilization and military service during the war. They used such methods to avoid going to the front. Under these conditions, representatives of various peoples of the USSR, including Bessarabians, were enlisted to replace Russian deserters in the Soviet Army. Therefore, the truth is that Russian soldiers were committing crimes on the territory of Bessarabia

and Romania while many of our compatriots were fighting on the fronts of the Second World War.

Keywords: Soviet Army, communist totalitarian regime, the Second World War, desertion, military crimes, Order no. 227.

1. INTRODUCERE.

În ultimele trei decenii în Federația Rusă a luat amploare o campanie propagandistică fără precedent în cadrul căreia este glorificată Armata Sovietică, pentru victoria obținută asupra fascismului în cel de-al Doilea Război Mondial. În cadrul multiplelor acțiuni desfășurate atât în țară cât și peste hotare în țările ce se află în sfera de influență a Rusiei, insistent se promovează cultul soldatului rus, pe care propagandiștii îl asociază cu soldatul sovietic „eliberator” al tuturor popoarelor de sub jugul fascist. În baza unui șir de eroi creați artificial se educă tânăra generație din Federația Rusă și din unele republici post-sovietice. În același timp, cetățenii sunt avertizați de către serviciile secrete ale acestei țări să nu denigreze armata sovietică și să nu atenteze la autoritatea armatei Federației Ruse.

Astfel, s-a revenit la practica din timpul regimului totalitar comunist de a falsifica istoria și de a tăinui informații despre crimele săvârșite de militarii sovietici care sunt asociați cu militarii ruși. Chiar și la începutul anilor '90 se ofereau răspunsuri evazive de către exponenții regimului totalitar comunist atunci când erau întrebați despre cazurile de dezertare a militarilor sovietici, de părăsire a câmpului de luptă și de trecere a lor de partea inamicului. Se repeta situația din trecut când sistemul desfășura cu regularitate acțiuni „pentru a remodela gândirea oamenilor, conceptele și rezultatele experienței erau amestecate și rearanjate pentru a folosi propagandei proprii... Totodată, dincolo de ridicarea în slăvi a „mărețelor realizări” din toate domeniile „construcției societății socialiste multilateral dezvoltate”, erau total interzise informațiile interne referitoare la criminalitate, cerșetori, handicapați, copii orfani ș.a.m.d. Conform principiului „despre ce nu se vorbește, asta nu există”, ideologii comunismului încercau acreditarea ideii că asemenea fenomene negative nu se

întâlnesc în societatea socialistă, ele fiind specifice doar capitalismului.” [1, p. 73].

2. METODOLOGIE.

În limitele de studiu ale acestui articol au fost aplicate metodele: istorică, analiza, sinteza, comparația și conștientizarea logică. Au fost utilizate publicații ale savanților din domeniu, materiale de arhivă precum și legislația relevantă.

3. REZULTATE.

În cărțile tipărite în URSS nu se menționa nimic despre acte de lașitate și de părăsire a câmpului de luptă de către militarii sovietici. În acest sens un val de isterie a provocat în rândul propagandiștilor o întrebare lansată de către cetățeanul sovietic R. Umiev redacției unei reviste de istorie militară. Acesta dorea să obțină informații ample despre militarii ruși, care au dezertat în masă din Armata Sovietică în timpul Războiului Mondial și au trecut de partea dușmanului.

În mod special se interesa de soarta militarilor ce s-au înrolat benevol în „Armata Rusă de Eliberare” condusă de generalul Andrei Vlasov, care în timpul războiului a luptat împotriva URSS. La această întrebare s-a angajat să ofere răspuns scriitorul sovietic V. Bușin, intervenind cu atac la persoană: „Iată ce a spus R. Umiev <<De ce toți tac despre soldații noștri care au luptat împotriva noastră? A existat și un asemenea fenomen...>> Să se mire de asemenea fapte pot doar oamenii naivi... Dacă luăm în calcul faptul că în anul 1941 erau în floarea vârstei mulți militari din rândul celor care au suferit în urma revoluției, luptei împotriva culăcimii, căzăcimii și altor represii, atunci nu avem de ce ne uimi că unii militari sovietici au trecut de partea inamicului. Nu e de mirare că dușmanul a găsit pe teritoriul nostru adepți, e uimitor că a găsit foarte puțini...” [2, p. 28]

În urma acestor afirmații am considerat

necesar să investigăm cazuri de dezertare, de complicitate la dezertare și de instigare la dezertare săvârșite de etnicii ruși înrolați în Armata Sovietică. Amintim că dezertarea este o infracțiune comisă de militari atât pe timp de război cât și pe timp de pace. Pentru săvârșirea unei asemenea infracțiuni în legislația sovietică era prevăzută pedeapsa cu închisoare și pedeapsa complementară, degradarea militară și privarea de unele drepturi. O formă agravată a acestei infracțiuni era dezertarea săvârșită pe timp de război, majoritatea celor ajunși pe banca acuzaților în asemenea circumstanțe fiind condamnați la moarte.

Un număr mare de militari sovietici suspecți că intenționează să dezerteze au fost împușcați de către comandamentul unităților în lipsa unei cercetări penale. În URSS, „Conform Legii de la 7 august 1932 se considerau infracțiuni militare pe timp de război: predarea în mâinile inamicului de către un șef al forțelor ce i-au fost încredințate; retragerea samovolnică [deliberată - n.a.] de către un șef al forțelor de pe pozițiile de luptă unde trupele au fost repartizate conform dispoziției; părăsirea samovolnică a câmpului de luptă; corespondența pe timp de război cu persoane ce aparțin efectivului armatei inamice; jefuirea militarilor răniți sau căzuți pe câmpul de luptă; manifestarea comportamentului criminal față de populația aflată în zona acțiunilor militare; comportamentul degradant aplicat față de prizonieri; încălcarea acordurilor internaționale, ce se referă la folosirea emblemei Crucii Roșii.

Variante agravante ale infracțiunilor militare săvârșite pe timp de război se consideră: insubordonarea, opunerea de rezistență, forțarea nejustificată, părăsirea neautorizată, dezertarea sau neprezentarea la timpul stabilit, eschivarea de la recrutare și mobilizare, autoutilizarea, pierderea și deteriorarea tehnicii și echipamentului militar, încălcarea cerințelor regulamentelor militare cu privire la serviciul intern, abuz de putere, depășirea atribuțiilor de serviciu.” [3, p. 5, 4, p. 59]

În unele cărți editate în URSS se oferă exemple de eroism manifestate de organele represive sovietice, ce în primele zile de război au

identificat dezertori și trădători care acordau ajutor inamicului. Astfel, „În timpul unui atac aerian al aviației inamice asupra or. Moscova în noaptea spre 29 iulie 1941, sergentul de miliție N. I. Vodeașkin, aflându-se la un turn de supraveghere a observat cum cineva din preajma gării „Kiev” transmitea semnale de lumină avioanelor germane. Ajuns la fața locului împreună cu doi soldați, s-a constatat că semnalele se făceau din casa Nr. 10 de pe strada Malaia Dragomilovskaia. La scurt timp făptașul a fost reținut. În timpul percheziției la sectorul de miliție în valiza acestuia au fost depistate 60 000 de ruble sovietice, 1000 de dolari, monete de aur din perioada țaristă în valoare de 150 de ruble, un felinar electric și alte lucruri.” [5, p.70]

Nu putem ști cu exactitate care a fost motivul adevărat de reținere a acestei persoane, pentru că aviația germană nu avea nevoie de susținerea locuitorilor din or. Moscova. Piloții germani cunoșteau bine itinerarul și erau la curent cu faptul că Trupele de Apărare Antiaeriană sovietice nu sunt capabile să doboare avioanele pilotate de ei în condițiile dezastrului din Armata Sovietică. Situația reală a fost descrisă în cadrul unei anchete de serviciu desfășurată la începutul lunii iunie 1941 din care reiese că: „pe 15 mai 1941 un avion german Iu-52 a survolat fără probleme, nefiind interceptat, spațiul aerian sovietic pe ruta Belostok, Minsk, Smolensk și Moscova. De Trupele de Apărare Antiaeriană nu a fost întreprinsă nicio acțiune pentru a împiedica zborul acestui avion... Din cauza organizării proaste a serviciului respectiv, acest avion a fost identificat doar atunci când a pătruns 29 km în adâncul URSS, însă din cauza că militarii nu cunoșteau modelele avioanelor germane, ei l-au confundat cu un avion de rută sovietic de tipul DS-3 și deci nu au anunțat pe nimeni despre apariția avionului Iu-52. Aeroportul din Belostok, de asemenea, nu a anunțat comandamentul Brigăzii de Apărare Antiaeriană Nr.4 și a Diviziei mixte Nr. 9, din cauza că militarii acestei unități au rupt intenționat cablul care asigura legătura telefonică cu celelalte unități militare, iar comandamentul unității nu a întreprins măsurile necesare pentru a restabili legătura. În asemenea

condiții, nimeni nu l-a anunțat despre apariția avionului german pe comandantul zonal al Forțelor Antiaeriene, generalul-maior de artilerie Sazonov, dar nici pe șeful statului major al Brigăzii de Apărare Antiaeriană Nr.4, care au aflat despre incident mult mai târziu, primind informații de la Moscova. Ceilalți comandanți au fost informați despre acest caz neplăcut doar pe 17 mai... Totodată Direcția Principală a Aviației militare a Armatei Roșii nu a întreprins măsuri pentru a stopa zborul avionului Iu-52. Mai grav e că generalul-maior de aviație Volodin și locțiitorul său, generalul-maior de aviație Grendal, cunoscând despre faptul că avionul Iu-52 a traversat neautorizat spațiul aerian sovietic, nu au întreprins acțiuni pentru a reține nava, dar chiar au acordat asistență pilotului în timpul zborului acestuia deasupra Moscovei și în timpul aterizării lui pe unul din aeroporturile din oraș. Cele relatate vorbesc despre situația deplorabilă în care se află Trupele de Apărare Antiaeriană, despre organizarea slabă a serviciului și despre lipsa de profesionalism a efectivului..." [6, p. 45-46]

În baza acestui ordin pentru neglijența manifestată de comandament, câteva persoane au fost sancționate doar cu mustrare și observații. Ancheta de serviciu a fost semnată de comisarul Apărării URSS, mareșalul S. Timošenco, și de șeful Cartierului General al Armatei Roșii, generalul de armată Gh. Jukov. Ambii ulterior au devenit „Eroi ai Uniunii Sovietice”.

Evident că situația s-a schimbat doar odată cu ajutorul acordat de SUA, Anglia și alte țări care au contribuit esențial la victoria asupra nazismului. În primele zile de război militarii sovietici și populația din URSS au fost cuprinși de panică. În pofida pedepselor aspre pentru părăsirea câmpului de luptă, în timpul războiului au fost înregistrate dezertări în masă a soldaților și ofițerilor ruși. În multe cazuri aceștia erau capturați din cauza incompetenței unor comandanți sovietici, printre care se numără și mareșalul S. Budionni. Se cunoaște că „În perioada iulie-septembrie 1941, Budionni a fost Comandantul Suprem al forțelor sovietice ale Direcției sud-vest (Frontul sovietic de

sud-vest și Frontul sovietic de sud) care trebuiau să facă față atacului Germaniei naziste în timpul invaziei Ucrainei începută în iunie. Aceste forțe au fost încercuite în timpul bătăliilor de la Uman și de la Kiev, fiind distruse în totalitate în poate cea mai mare înfrângere rusească din istorie. Aceste dezastre au costat Uniunea Sovietică pierderea a peste 1,5 milioane de oameni uciși sau luați prizonieri. În septembrie Stalin l-a destituit pe Budionni și l-a înlocuit cu Semion Timošenco. Primul a fost pus la comanda Frontului de rezervă (septembrie-octombrie 1941), comandant al Frontului Caucazul de Nord (mai-august 1942) și al demodatei cavalerii sovietice (din 1943). În ciuda faptului că era responsabil de mai multe înfrângeri sovietice catastrofale (e adevărat, urmând neabătut ordinele lui Stalin), Budionni a continuat să se bucure de protecția dictatorului și nu a fost pedepsit în vreun fel.” [7]

Au avut loc cazuri când S. Budionni a părăsit de frică câmpul de luptă, iar ulterior scria în memorii că verifica cum autoritățile sovietice gestionau situația în unele localități pe care el le-a traversat în timpul fugii. Aceste falsuri au fost preluate și de mareșalul Gh. Jukov, care scria precum că S. Budionni i-a povestit că „deplasându-se spre localitatea Maloiaroslaveț a trecut prin Medîn, unde în afară de trei milițieni nu a găsit pe nimeni, populația și puterea locală părăsind orașul.” [5, p.68]

Realitatea e că de multe ori militarii simpli erau lăsați pe cont propriu pe câmpul de luptă și mureau cu sutele de mii. În asemenea condiții mulți civili se eschivau de la mobilizarea obligatorie în Armata Sovietică, iar reprezentanții organelor represive raportau despre deconspirarea rețelelor de spioni identificați în orașele mari ale Rusiei sovietice. În nota informativă expediată în luna august 1941 de către șeful Direcției NKVD a regiunii Leningrad mareșalului K. E. Vorosilov se raportează că „Pe parcursul primelor două luni de război, organele de miliție ale or. Leningrad au identificat și arestat mulți agenți ai serviciilor secrete fasciste, care intenționat provocau panică în rândul populației, distribuind foi volante hitleriste... În iulie, pe strada Skoroho-

dov, lucrătorii miliției l-au reținut cu ajutorul cetățenilor pe un oarecare Kolțov, care a fost observat cum arunca foi volante cu conținut antisovietic. În timpul percheziției, asupra lui au fost găsite și ridicate numeroase foi volante, precum și o armă de foc. În conformitate cu sentința tribunalului militar, agentul fascist a fost împușcat.” [5, p. 69]

Asemenea spioni au fost identificați și în rândul militarilor sovietici, în pofida faptului că începând cu 23 februarie 1918 aceștia au fost educați să manifeste devotament față de regimul bolșevic. Pe parcursul următoarelor decenii au continuat să fie instruiți să dea dovadă de spirit de sacrificiu și nicidecum să dezerteze și să se lase capturați de inamic. Erau atenționați că din misiune nu se întorc doar cei care și-au pierdut viața, în alte cazuri sunt obligați să revină în unitatea militară. Comandanții aveau dreptul să deschidă foc asupra celor care vor încerca să părăsească câmpul de luptă, chiar dacă sunt răniți și nu există nicio șansă de a învinge. Mai erau un șir de alte fapte pentru care militarii puteau fi considerați dezertori și pedepsiți aspru.

Pe parcursul a peste două decenii a avut lor și un amplu proces de epurare în cadrul Armatei Sovietice cu scopul eliminării militarilor neloiali regimului. În acest context autorul român Vasile Șandru menționează următoarele: „Valul de represii a cuprins armata roșie. Ministrul apărării, mareșalul Voroșilov, declara în noiembrie 1938: „În 1937-1938 <<Am epurat>> din armata roșie peste 40 000 de oameni”. Cunoscutul istoric Volkogonov arată de curând că atunci au fost executați 45 la sută din comandanții și comisarii politici ai armatei și flotei, de la comandant de brigadă în sus, printre care mareșalii Tuhacevski și Bliuher. Atmosfera de suspiciune și teamă a cuprins întreaga societate sovietică, iar minciuna a devenit norma propagandei sovietice” [8, p. 77].

În aceeași perioadă, Stalin a făcut o armă de temut din foamete. Criminologul rus Gh. V. Hohreakov cu referință la mulți autori afirmă că „Stalin de facto a declanșat un nou război civil, despre care ne vorbesc următoarele date: doar în Kuban și în Ucraina au murit de foame,

după cele mai superficiale calcule, în jur de 1,5 milioane de oameni, în timp ce guvernul vindea pâine peste hotare și procura tehnică pentru a industrializa URSS. Conform datelor experților, în anii colectivizării și în timpul luptei cu culăcimea au fost deportate în jur de 15 milioane de persoane. Deportările erau strămutați de regulă în Siberia, Extremul Orientul și la Nord, deseori fiind lăsați în taiga cu un singur topor și un ferestrău la câteva familii. Nimeni nu cunoaște câți deportați au supraviețuit [9, p. 145].”

Referindu-se la politica externă promovată de Stalin și adepții lui, autorul român Vasile Șandru a constatat că „Politica externă sovietică și-a dezvăluit natura hegemonică și expansionistă, a cărei expresie directă a fost încheierea, la 23 august 1939, a pactului Molotov-Ribbentrop, cu ocultul protocol secret, prin care cele două regimuri totalitare își împărțeau sferile de influență pe seama statelor independente din Europa de Est, inclusiv a României. În spiritul acestei înțelegeri, U.R.S.S. a atacat la 17 septembrie Polonia, alăturându-se agresiunii Germaniei împotriva acestei țări; în luna noiembrie, ea a declanșat agresiunea împotriva Finlandei, anexând o parte din teritoriul ei; în vara anului 1940 a ocupat țările baltice, pe care le-a transformat în republici sovietice, iar la 28 iunie, în urma ultimatumului adresat României a ocupat Basarabia (cu acordul Germaniei), Bucovina de Nord și ținutul Herța. Cu toate aceste „măsuri pentru asigurarea securității” împotriva unei agresiuni germane, atacul Germaniei și aliaților săi la 22 iunie 1941 a surprins armata roșie nepregătită de război, ca urmare și a epurărilor din 1938-1939, și a decapitării corpului de comandă.

Până în decembrie 1941, armata roșie și flota maritimă militară au pierdut 3,138 milioane de oameni (morți, dispăruți și prizonieri) și 1,336 de milioane răniți și mutilați, 20 mii de tancuri, 10 mii de avioane, 100 mii de tunuri etc., precum și un teritoriu de 1,5 milioane km², cu o populație (înainte de război) de 74,5 milioane de locuitori.” [8, p. 78]

În urma acestor evenimente și a altor care au avut loc mai târziu, Stalin a speculat cu datoria civică și patriotică a cetățenilor sovie-

tici și a emis Ordinul Nr. 227 prin care îi obliga pe toți să-și apere Patria. În acest sens publicăm un succint extras din document: „Pierderea Ucrainei, Bielorusiei, Republicilor Baltice, Donbasului și altor regiuni a însemnat cedarea unor teritorii întinse, și din această cauză avem mai puțini oameni, mai puțină pâine, mai puțin metal, mai puține uzine și fabrici. Noi am pierdut mai mult de 70 de milioane din populație, mai mult de 800 de milioane de puduri de pâine pe an și mai mult de 10 milioane de tone de metal pe an. Noi nu mai avem superioritate față de nemți în resurse umane, și nici în rezerve de pâine. Să ne retragem mai departe înseamnă să pierim noi și să ne pierdem Patria. Fiecare palmă de pământ din teritoriul cedat dușmanului îl va întări în continuare pe acesta și ne va slăbi apărarea și Patria. Astfel, e necesar să curmăm dur discuțiile despre faptul că noi avem posibilitate la nesfârșit să ne retragem, pentru că dispunem de un teritoriu imens, iar țara este mare și bogată, populație avem multă, pâine vom avea destulă. Asemenea vorbe sunt mincinoase și periculoase, ele ne slăbesc pe noi și întăresc dușmanul. Dacă nu vom înceta să ne retragem, vom rămâne fără pâine, fără combustibil, fără metale, fără resurse, fără fabrici și uzine, fără căi ferate. Din toate reiese că trebuie să încetăm cu retragerea. Niciun pas înapoi! Aceasta este principala noastră cerință.” [10, p. 60]

Analizând această perioadă, autorul Călin Hentea scrie: „În anii 1941-1942, regimentele semiinstruite de soldați ai Armatei Roșii erau împinse la contraatacuri sinucigăse în fața tunurilor și mitralierelor Wehrmachtului, anesteziați cu votcă și sub amenințarea mitralierelor unităților NKVD, care aveau ordin de la Stalin să împuște orice soldat care se preda sau se retrăgea” [11, p. 258].

Stalin a recurs la acest truc de teamă pentru viitorul său. Se știe că în primele zile de război acesta era paralizat de frică și nu ieșea din cabinetul de lucru. Treptat a fost îndemnat de unii camarazi care au rămas în anturajul lui să preia cât nu-i târziu controlul asupra situației. Semnând acest document, Stalin și-a salvat propria viață și puterea, sacrificând în acest scop zeci de milioane de oameni. Ulterior propaganda

sovietică a transformat portretul acestui despot într-un model de erou pozitiv, pe care îl prezentau publicului. Nu în zadar menționa Niccolò Machiavelli: „Toată lumea vede ceea ce pari a fi, dar puțini știu ceea ce ești...” [12, p. 283]

Totuși unii lideri străini ce au avut ocazia să comunice cu acest individ controversat care era Stalin au reușit să observe adevăratele lui calități. Realitatea o aflăm din memoriile renumitului general francez Charles de Gaulle, care a vizitat or. Moscova în anul 1944 și a avut mai multe întâlniri cu el, afirmând că acesta era un tip „obosit de stilul de viață al unui conspirator înrăit, care permanent își maschează gândurile și sufletul, om nemilos, ce nu crede în sinceritate și bănuiește că în fiecare se ascunde un eventual pericol pentru el. Permanent operează cu falsuri pentru a înșela lumea. Nu are încredere în oameni și este încăpăținat atunci când are un interes personal. Revoluția, partidul, statul, războiul au fost folosite de el ca mijloace pentru a se menține la putere. Stalin a reușit să se înalțe datorită faptului că a tratat evaziv și contradictoriu tezele lui Marx, a instaurat un regim totalitar necruțător, a autorizat organele repressive să aplice forța față de populație cu o cruzime nemaiîntâlnită, reușind astfel să-i subjuge pe unii și să-i lichideze fizic pe alții.” [13, p. 24]

Anume un astfel de individ a putut semna ordinul prin care a autorizat împușcarea tuturor militarilor ce se vor retrage de pe câmpul de luptă. Au fost răpuși de gloanțele NKVD-iștilor sute de mii de oameni. În viziunea autorului Vasile Șandru „Eșecurile militare și metodele extrem de dure de mobilizare a eforturilor populației au amplificat nemulțumirile și stările de spirit potrivnice sistemului stalinist. Stalin s-a văzut nevoit să renunțe temporar la unele lozinci comuniste (de exemplu, a fost eliminată din presa militară lozinca „Proletari din toate țările, uniți-vă!”) și să facă apel la sentimentele patriotice naționale. Războiul a fost declarat popular, pentru apărarea patriei (nu a socialismului), s-au instituit Ordinele [distincțiile de stat] „Suvorov” și „Kutuzov”, au fost eliberați numeroși deținuți din lagăre și închisori și trimiși pe front, s-a făcut apel la sprijinul bisericii ortodoxe etc.” [8, p. 78].

Au apărut pe câmpul de luptă unitățile disciplinare formate din persoane condamnate la pedepse privative de libertate. Evident că în timpul Războiului Mondial sporea răspunderea penală pentru militarii care dezertau și executau pedeapsa într-o unitate disciplinară. Acțiunea se considera o faptă de lașitate. Și mai grav erau pedepsiți militarii ce se predau de bună voie în prizonierat și ulterior treceau de partea inamicului. Aceștia erau urmăriți de serviciile secrete pentru faptul că au cauzat daune capacității de apărare a URSS și au favorizat inamicul, fiind etichetați ca trădători de patrie.

Cei mai mulți militari de etnie rusă care au dezertat și au trecut de partea dușmanului s-au înrolat în Armata Rusă de Eliberare cunoscută și ca „Armata lui Vlasov”. Aceasta a fost constituită dintr-un „grup de forțe militare formate în mod covârșitor din etnici ruși, care au luptat de partea Germaniei naziste în timpul celui de-al Doilea Război Mondial.” [14]

După război, mulți dintre militarii acestei armate au fost condamnați la moarte sau la ani grei de închisoare: „Guvernul i-au etichetat pe soldații (vlasoviști) drept trădători. Soldații ROA repatriați au fost judecați și condamnați la moarte sau la muncă în lagărele Gulagului pentru termene de cel puțin zece ani. Vlasov și alți câțiva lideri ai ROA au fost condamnați la moarte prin spânzurare. Sentința a fost executată pe 1 august 1946.” [14]

Alături de Vlasov pe banca acuzaților au ajuns și alți etnici ruși în grad de general și ofițeri de rang înalt: „Fostul locțiitor al comandantului frontului Volhov, comandantul armatei a 2-a generalul-locotenent Vlasov Andrei Andreevici, a.n. 1901, originar din satul Lomakino, raionul Gaghin, regiunea Gorki; fostul șef al statului major al Armatei a 19-a generalul-maior Malîșkin Vasili Feodorovici, a.n. 1896, originar din localitatea Markovsk, regiunea Stalin; fostul membru al consiliului militar al Armatei a 32-a, comisarul de brigadă Jilenkov Gheorghi Nikolaevici, a.n. 1910, originar din or. Voronej; fostul locțiitor al șefului statului major al Frontului de Nord-Vest general-maiorul Truhin Feodor Ivanovici, a.n. 1896, originar din or. Kostroma; fostul șef al școlii

Militare-maritime din or. Libava, general-maiorul Blagoveșcenski Ivan Alekseevici, a.n. 1893, originar din or. Iurevți, reg. Ivanovo; fostul comandant al corpului 21 de țințași general-maiorul Zakutnîi Dmitri Efimovici, a.n. 1897, originar din or. Zimovniki, reg. Rostov; fostul șef al sanatoriului Aeroflotei din or. Ialta, colonelul în rezervă Malțev Viktor Ivanovici, a.n. 1895, originar din or. Gus-Hrustalnîi; fostul comandant al brigăzii Nr. 59 de țințași colonelul Buneacenko Serghei Kuzmici, a.n. 1902, originar din satul Koroveakovo, raionul Glușkovsk, regiunea Kursk; fostul comandant al diviziei 350 de țințași colonelul Zverev Grigori Aleksandrovici, a.n. 1900, originar din or. Vorosilovsk; fostul locțiitor al șefului statului major al armatei a 6-a colonelul Meandrov Mihail Alekseevici, a.n. 1894 originar din or. Moscova; fostul ajutor al șefului transmisiuni al armatei frontului Volhov, locotenent-colonelul Korbukov Vladimir Denisovici, a.n. 1900, originar din or. Dvinsk; fostul șef al aprovizionării artileriei Districtului Caucazului de Nord, locotenent-colonelul Șatov Nikolai Stepanovici, a.n. 1901, originar din satul Șatovo, raionul Kotelnicesk, regiunea Kirov.

În cadrul anchetei s-a stabilit că: învinuții... fiind militari cu orientare antisovietică, în perioada de grea încercare pentru Uniunea Sovietică în timpul Marelui Război pentru Apărarea Patriei, au încălcat jurământul, au trădat Patria socialistă și în perioade diferite de timp în mod benevol au trecut de partea armatei germano-fasciste...” [15, p. 68-69].

În procesul de urmărire penală unii generali și ofițeri au fost condamnați pentru că, aflându-se în prizonierat, au îndemnat militarii sovietici prin intermediul materialelor propagandistice să dezerteze și să se predea inamicului. Totodată printre dezertorii ce au trecut de partea dușmanului au fost și militari decorați cu distincția supremă a URSS, titlul de „Erou al Uniunii Sovietice”. În acest context unul dintre ofițerii de rang înalt aflați pe banca acuzaților, V. Malțev, afirma că în luna martie 1944 în Armata de eliberare a lui Vlasov au ajuns 10 piloți militari sovietici, printre care „Eroul Uniunii Sovietice căpitanul Bîcikov, pe care eu l-am convins discutând cu el de mai multe ori pe teme

antisovietice... Dintre acești piloți la începutul lunii februarie 1945 am format o escadrilă sub comanda fostului căpitan al Armatei Roșii, Bîcikov, care a fost avansat în grad de maior în cadrul Armatei Ruse de Eliberare.” [15, p. 74]

În componența Armatei Ruse de Eliberare erau câteva divizii: „prima divizie număra în jur de 20 000 de persoane. La școala de ofițeri ai armatei se aflau 1000 de oameni..., în a doua divizie erau înrolați circa 12 000 de oameni..., mai erau câteva batalioane de construcție și o brigadă de rezervă de 5000 de oameni. Prima divizie era dotată cu 100 de tunuri, 12 tancuri, carabine și automate...” [15, p. 80]

Pentru a justifica cumva numărul mare de dezertări în masă a militarilor ruși, criminologul sovietic Iu. Antontean în una din lucrările sale afirmă următoarele: „În opinia noastră, P. S. Daghel are dreptate atunci când afirmă că în literatura juridică în mod neîntemeiat se ia în considerație starea de afect doar în cazurile când se comit omoruri sau vătămări a integrității corporale. În această stare pot fi comise și alte tipuri de infracțiuni: astfel, în stare de afect provocată de frică militarii pot părăsi câmpul de luptă.” [16, p. 57]

Criminologul are în vedere că persoana în această stare nu poate aprecia corect situația și presupusele amenințări. Totodată, el consideră că în stare de afect fiziologic persoana poartă răspundere penală pentru acțiunile sale, dar această stare este considerată drept circumstanță atenuantă.

Realitatea e că autorii sovietici s-au eschivat de la publicarea datelor statistice cu privire la dezertarea și părăsirea câmpului de luptă de militarii sovietici, acoperind această perioadă cu o singură frază: „Un număr extrem de mare de crime deosebit de periculoase au fost săvârșite în timpul Marelui Război pentru apărarea Patriei, din 1941-1945.” [17, p. 193]

În așa mod criminologul lasă să se înțeleagă că e vorba doar de infracțiunile comise de populația civilă, fără a pune în discuție statistica dezertărilor, părăsirii câmpului de luptă, precum și altor crime comise de militarii sovietici. Din informația publicată de autorul român Călin Hentea reiese că Germania nazistă

a avut de partea sa un număr mare de militari ruși din rândul dezertorilor și celor care s-au predat pe câmpul de luptă. Printre aceste trupe se regăsesc cazacii lui Ivan Kononov, Brigada lui Bronislav Kaminski și Armata de eliberare rusă a generalului Andrei Vlasov și din Caucaz.” [11, p. 323]

În multe surse se menționează că cel mai notabil exemplu al unor dezertori sovietici este cazul ce vizează „Regimentul de infanterie nr. 436, care a trecut în august 1941 de partea germanilor cu tot efectivul, inclusiv ofițerii. Comandantul acestui regiment, maiorul I. N. Kononov, era un cazac de pe Don. El a avut o carieră de succes în armata germană, sfârșind războiul cu grad de general-maior în cadrul Corpului al XI-lea SS de cavalerie, sub comanda generalului Helmuth von Pannwitz. Cei mai mulți ofițeri cazaci din cadrul SS au fost executați sau au pierit în lagărele de muncă ale Gulagului sovietic. Cazacii de rând din SS au fost de asemenea repatriați cu forța în URSS și au fost trimiși în Gulag.” [14]

În mod paradoxal, „Ivan Kononov este singurul general rus al Wehrmacht-ului care a supraviețuit represaliilor. El a murit pe 15 septembrie 1967 în Australia.” [18]

E necesar să remarcăm faptul că în perioada postbelică erau urmăriți operativ și militarii de etnie rusă aflați în închisorile din RSSM, care desfășurau propagandă antisovietică. În nota strict secretă semnată de șeful Secției Nr.1 a Direcției închisori a MAI RSSM, căpitanul Nertik, pe 12 ianuarie 1949 se conține următoarea informație: „au fost audiați toți ofițerii operativi cu privire la deconspirarea în lagăre și închisori a grupurilor de deținuți ce merită să fie documentate. A fost dată indicația de a crea o rețea de agenți pentru a urmări contingentul deosebit de periculos, în mod special reprezentanții comandamentului din armata lui Vlasov, Bandera și alte formațiuni antisovietice... În timpul lucrului cu rețeaua de agenți a fost obținută informație confidențială despre activizarea elementelor antisovietice. Astfel, în a doua jumătate a lunii decembrie 1948 de la agentul „ZIMIN” a parvenit informația că în instituția OLP N1 OITK MAI RSSM se forma-

ză un grup antisovietic cu intenții de a provoca revolte.

Acțiunile vor fi desfășurate de către acest grup în caz dacă pe plan internațional se vor agrava relațiile dintre SUA și URSS. Persoana de bază, în jurul căruia se consolidează grupul antisovietic, din informația agentului, este Popov Aleksandr Emelianovici, a.n. 1903, originar din regiunea Kursk, fost membru de partid, rus, cu studii medii, fost locotenent-colonel al Armatei Sovietice, grănicer, condamnat pe 2-4 septembrie 1948 în baza Decretului 4/VI-1947 pentru furt la 7 ani privațiune de libertate. Fostul militar a reușit să formeze în jurul lui un grup de condamnați din rândul celor care au locuit pe teritoriul Basarabiei. Acestora Popov le insuflă că este bine informat despre situația politică din țară pentru că a activat pe timpuri în serviciul de pază al CC VKPB, al Kremlinului, și a asigurat paza liderului partidului și a membrilor guvernului. Drept urmare desfășoară agitație dușmănoasă și antisovietică, defăimează conducătorii politici și guvernul sovietic, operând cu presupuse probe. În baza celor relatate atenționăm că Popov, manifestând un asemenea comportament, se bucură de autoritate în rândul condamnaților ce nu au pregătire politică și le formează viziuni contrarevoluționare.” [19, p. 182-183]

Despre urmărirea dezertorilor de către serviciile secrete sovietice se menționează în nota informativă strict secretă semnată pe 7 iulie 1947 de locțiitorul ministrului Afacerilor Interne al RSSM, generalul-maior Orlov, din care reiese că pe teritoriul RSSM „există grupuri de militari ale inamicului care nu au reușit să părăsească republica, și cei care au fost lăsați special să desfășoare activități de spionaj. Aici au ajuns trădătorii și complicii inamicului, care au fugit împreună cu dușmanul din Caucazul de Nord, Kuban, Don, Ucraina... Au rămas și trădătorii Patriei, care au trecut benevol de partea dușmanului... Ministerul Afacerilor Interne al RSSM a mobilizat toate structurile sale și desfășoară foarte activ lucrul pentru curățirea teritoriului republicii de aceste elemente dușmănoase.” [20, p. 201]

Și în alte fonduri de arhivă din Republica

Moldova au fost identificate materiale cu privire la militarii de etnie rusă care au fost înrolați în armata germană și au luptat împotriva armatei sovietice. Astfel, mai mulți militari ruși au fost deținuți în lagărele pentru prizonieri de război din RSSM: „În total 22 de persoane.” [21, p. 81]

Este adevărat că pe teritoriul RSSM și-au găsit refugiu mulți militari ruși, care au dezertat din armata sovietică. Unii au fost identificați și reținuți peste șapte ani de la încheierea războiului. Despre aceasta scrie în memoriile sale generalul de divizie Ion Costăș, citându-l pe istoricul Ruslan Șevcenco. Este vorba de o pseudo-unitate militară formată în 1942 de ofițerul rus Nikolai Pavlenko care „a adunat în jur de două sute de dezertori, persoane ce se eschivau de la mobilizare și criminali, din rândul cărora pe cei mai loiali i-a avansat în grad de «ofițer»... în baza documentelor false cu privire la «fapte eroice» escrocul a reușit să obțină pentru «unitatea» sa peste 230 de distincții militare.” [22, p. 90]

Printre ei erau și militari care s-au autotulit și alții care simulau anumite boli pentru a se eschiva de mobilizare și de serviciul militar în timpul războiului. Aceștia recurgeau la asemenea metode pentru a nu merge pe front. În prealabil obțineau informații de la medici cu experiență pentru a induce în eroare comisia medicală de recrutare. În opinia unor autori, „Simulantul nu posedă decât puține cunoștințe de medicină. Dacă însă respectă indicațiile de specialitate necesare, nici măcar medicul nu-l poate demasca...” [23, p. 162]

În cele din urmă, în anul 1952 activitatea rețelei formate din dezertori, condusă de căpitantul N. Pavlenko, care s-a autodeclarat colonel, a fost deconspirată, el fiind condamnat în 1955 la moarte. Unii dezertori s-au ales cu termene mari de închisoare, iar funcționarii de partid din RSSM și URSS, care au asigurat protecția acestei organizații, au fost sancționați cu mustrare pe linie de partid. După cum menționează generalul de divizie Ion Costăș, „În viziunea puterii sovietice, aceștia nu au comis încălcări mari în raport cu un țăran care era condamnat la închisoare doar pentru că avea în posesie o treierătoare...” [22, p. 91]

Odată cu obținerea accesului la asemenea informații, majoritatea autorilor ruși încercau să salveze onoarea Armatei Sovietice declarând că oamenii trebuie „să audă și să citească despre faptul cum în timpul Marelui Război pentru apărarea Patriei soldații noștri au salvat femei și copii în Germania, Ungaria, România și le ofereau hrană pregătită la bucătăria de campanie.” [2, p. 23]

Asemenea autori ar trebui să cunoască și alte opinii. În acest sens, istoricul român Constantin I. Stan oferă o succintă informație despre crimele comise de militarii sovietici pe teritoriul unor localități din județul Buzău, România, afirmând că „În pofida repetatelor demersuri care aveau loc la nivel național și local, abuzurile trupelor sovietice de ocupațiune continuau. Astfel, Maria Ghiuță din comuna Grăjdana, Județul Buzău, declara că în seara zilei de 1 septembrie 1945 între orele 23-24 a auzit la vecina sa Maria Istudor strigăte de ajutor și țipete de copii. „După ce au plecat am mers la vecină acasă unde se plângea că i-au luat toate lucrurile din casă [...] nu au vorbit românește decât numai rusește așa că eu cred că jefuirea s-a făcut de ruși care umblă fără rost.” La rândul său, comerciantul Iancu C. Ene din comuna Cioranca, județul Buzău, reclama la 6 ianuarie 1946 că „ostașii sovietici ies în calea căruțelor care fac transporturi de vin, ridică forțat din vin, se îmbată și apoi venind prin sate provoacă scandaluri și conflicte cu locuitorii, intră prin curți, sperie copiii, sparg geamurile și îi terorizează pe locuitori. Se pun în legătură cu elemente rele ale comunei, care sub protecția lor se dedau la furturi și jafuri.” Inginerul Iarca Oprișan a înaintat la 3 ianuarie 1946 o reclamație prefectului județului Buzău: Au venit autocamioane sovietice care au ridicat fără nicio formă legală 500 dcl. vin și au vărsat cu această ocaziune încă circa 200 dcl. vin... Unitățile sovietice au făcut numeroase rechiziții fără plată după 23 august 1944 și până în anul 1946. Astfel în plasa Mihăilești din județul Buzău au fost confiscate cu forța 144 cabaline, 125 bovine, 2317 ovine, 236 porci, 1543 tone de cereale, 506 tone de furaje, 689 căruțe, 21 trăsuri, două autoturisme, 524 tractoare, lucruri casnice în valoare

de 479 530 de lei. Valoarea totală a bunurilor rechiziționate s-a ridicat la 187 951 115 lei.” [24, p. 67]

Asemenea cazuri au fost înregistrate aproape în fiecare localitate din România. La fel se purtau „eliberatorii” și în Basarabia: „Cazuri grave au fost înregistrate în timpul operațiunii de „curățare a teritoriului”, desfășurate de organele NKGB și NKVD împreună cu Brigada a 25-a NKVD, care au comis jafuri, violuri, agresiuni, arestări și chiar execuții. Securiștii sovietici, văzând că nu sunt pedepsiți pentru actele lor, abuzau din ce în ce mai mult, iar șefii lor treceau cu vederea plângerile populației și chiar cele venite de la autoritățile locale. Actele de anarhie, abuzurile, jafurile și delapidările în proporții deosebit de mari caracterizau în mare parte administrația sovietică revenită pe teritoriul Basarabiei.” [25, p. 70]

Adevărul e că un număr mare de militari ruși comiteau crime pe teritoriul Basarabiei și României în timp ce mulți conaționali de ai noștri luptau pe fronturile Războiului Mondial. Grație eforturilor comune armata hitleristă a suportat primele mari înfrângeri. Astfel, „La sfârșitul anului 1942 și începutul anului 1943, ca urmare a eforturilor uriașe ale popoarelor și armatei sovietice, precum și importantului ajutor acordat de SUA în armament, mijloace de transport și materiale, cursul războiului a fost inversat.” [8, p. 78]

Pentru a suplini locurile dezertorilor ruși, în Armata sovietică a fost înrolați reprezentanți ai diferitelor popoare din URSS: „puținii bărbați basarabeni, rămași din fierbinte an 1940-1941, și tinerii maturizați între timp, au fost încorporați cu forța în Armata Roșie și folosiți ca o altă carne de tun, prin focurile războiului sovieto-german. Fiecare al treilea ostaș basarabean nu s-a mai întors. Numărul morților rămași pe pământuri străine, în doar jumătate de an de război, s-a cifrat la circa șaiszeci de mii de basarabeni. Și tot datorită războiului în desfășurare, Basarabia a intrat sub stăpânirea lucrătorilor comisariatelor militare, care, alături de poliția odioasă sovietică, NKVD, au operat o altă teroare nemaîntâlnită în istoria spațiului pruto-nistean: mobilizarea

pe front. Puținii bărbați care scăpau de armată, erau trimiși prin lagăre și pușcării, iar cei care încă nu ajungeau în lagăre erau înrolați cu forța și trimiși pe front.” [26, p. 224]

Despre participarea basarabenilor la lupte pe fronturile celui de-al Doilea Război Mondial au scris și autori sovietici, afirmând că „În operațiile ofensive din 1943 au dat dovadă de eroism zeci și sute de oameni, ostași originari din Moldova Sovietică.” [27, p. 400]

Se evidențiază și perioada „martie-noiembrie 1944, când în Armata Sovietică au fost recrutați mai mult de 240 000 de cetățeni din Moldova... În 1947, către data de 1 iulie, au fost lăsați la vatră și luați la evidența militară după îndeplinirea serviciului militar în termen 132 759 de ostași moldoveni recrutați în anii 1944-1945. Spre comparație, din Azerbaidjan, republică cu o populația de trei ori mai numeroasă ca a Moldovei, au fost demobilizați 93 543 de soldați. Pentru fapte de vitejie în anii celui de-al Doilea Război Mondial, 250 000 de ostași, subofițeri, ofițeri moldoveni au fost decorați cu ordine și medalii...” [28, p. 136]

Începând cu luna august 1944, unitățile militare românești au luptat vitejește împotriva naziștilor. „Un sumar bilanț al contribuției militare românești pe frontul antihitlerist ar cuprinde următoarele cifre seci, dar oglindind o efortare uriașă, dublată de sacrificii imense raportate la resursele economice și demografice ale României: 263 de zile de luptă, circa 1700 de kilometri parcurși, 12 cursuri importante de apă forțate, eliberarea a 138 de orașe și a mii de localități, dar și scoaterea din luptă (morți, prizonieri) a unor efective inamice echivalente a 14 divizii germane. Pe frontul antihitlerist Armată Română a suferit 169 822 de pierderi (morți, răniți, dispăruți).” [11, p. 359-360]

Astfel nu sunt întemeiate afirmațiile făcute de propaganda Federației Ruse că doar soldații ruși au obținut victoria în Războiul Mondial și au eliberat popoarele de sub jugul fascist. Pentru a obține această victorie și-au sacrificat viața milioane de reprezentanți ai altor naționalități. Spre regret, după război mulți au ajuns victime ale represiunilor regimului totalitar comunist, procesul de reabilitare a cărora

mai continuă și la etapa actuală. Aceste subiecte au fost neglijate de criminologii sovietici, precum și cazurile de dezertare și părăsire a câmpului de luptă de către militarii de etnie rusă în timpul Războiului Mondial. Pentru a acoperi golul cu privire la această statistică, criminologul rus A. Dolgova în manualul său a menționat că „Criminalitatea militară cuprinde, în viziunea lui S. M. Inșakov, o arie de infrațiuni, comise de militari, ce include în sine: 1) infrațiuni generale, adică cele care, conform legislației penale, nu au în calitate de subiect special militarul; 2) cele militare, infrațiuni în care subiectul special este militarul, iar obiectul – ordinea și disciplina militară.

Structura criminalității militare este compusă din compartimente în conformitate cu trupele militare din care fac parte infractorii: criminalitatea în trupele Ministerului Apărării, în trupele de interne ale MAI, în trupele de grăniceri etc. La Ministerul Apărării criminalitatea militară este supusă analizei pe genuri de arme (trupe terestre, flotă) etc. Investigând cauzele care generează acest gen de infrațiuni, cercetătorii iau în calcul condițiile în care trăiesc și activează militarii, precum și atitudinea comandamentului față de efectivul din subordine.” [29, p. 254-255]

Din cauza că abuzurile și crimele comise de militarii sovietici permanent au fost tănuite de către conducerea politică pentru a nu discreditat Forțele Armate, situația în Armata Sovietică nu s-a schimbat spre bine. Dezertări au fost înregistrate și ulterior, pe timp de pace. Mai nou, unii marinari ruși spuneau în glumă că „ar fi dezertat de nenumărate ori, însă nu puteau pentru că făceau serviciul pe submarine”. Straniu, dar gluma s-a dovedit a fi adevăr. Foarte mulți marinari au încercat să părăsească unele nave militare sovietice, însă nu au avut posibilitatea să-și împlinească năzuința. Un exemplu în acest sens este cazul submarinului sovietic K-19 (de tip nuclear): „Submarinul a fost construit la șantierul naval din Severodvinsk în Uniunea Sovietică. În timpul construcției, doi muncitori au murit într-un incendiu și șase lucrătoare au fost ucise de vaporii toxici care au fost eliberați la lipirea anumitor componente.

Un electrician a fost zdrobit de un capac al unui tub de torpile. Un inginer a căzut între două compartimente, bilanțul ridicându-se la zece victime. Nava a fost lansată pe 8 aprilie 1959. În timpul primelor teste au fost identificate multe probleme. Prin urmare, submarinul a fost pus în funcțiune abia la 30 aprilie 1961. La prima călătorie, la nord de Oceanul Atlantic, a avut loc o scurgere în data de 4 iulie 1961, în apropiere de coasta de sud a Groenlandei, ceea ce a condus la pierderea completă a lichidului de răcire a reactorului nuclear. Sistemul radio cu rază lungă de acțiune s-a dovedit, de asemenea, defect, ceea ce a făcut imposibilă comunicarea cu Moscova. Șapte membri ai echipajului implicați în munca de urgență au murit într-o lună în urma iradierii acute, iar alți cincisprezece au murit ca urmare a acestui fapt în următorii doi ani. Cercetările au stabilit cauza accidentului ca fiind o greșeală de construcție a sistemului de răcire. Compartimentele radioactive complet contaminate ale submarinului, inclusiv reactorul, au fost aruncate în largul mării Kara, un loc comun pentru deșeurile nucleare. Submarinul a primit porecla Hiroshima după seria de dezastre.” [14]

Despre un alt accident ce a avut loc pe acest submarin au scris autorii H. Abakumova și D. Latîșev, menționând că printre marinarii ce și-au pierdut viața era și un pământean de-al nostru. Este vorba de H. Voloșin, localnic al satului Pocrovca ce se află la nordul Moldovei, localitate înființată de credincioșii de rit vechi, refugiați din Rusia. După cum menționează autorii, „În anul 1970 a fost recrutat în Armata Sovietică și făcea serviciul pe submarinul nuclear înzestrat cu rachete balistice <<K-19>> - prima submarină de acest fel în Uniunea Sovietică. Din cauza multiplelor accidente, această navă a fost poreclită <<Hiroshima>>. Marinarul superior Voloșin H. A. a murit pe 24 februarie 1972 în timpul misiunii de luptă împreună cu 28 de membri ai echipei din cauza unui incendiu care a avut loc în interiorul submarinei. A fost decorat post-mortem cu Ordinul Steaua Roșie.” [30, p. 54]

Paradoxal, dar situația amintită mai sus, cu avionul german ce a aterizat la Moscova înainte de război, demonstrând dezastrul din Armata

Sovietică, s-a repetat în anul 1987. Atunci pilotul german Mathias Rust a aterizat cu un avion de mici dimensiuni pe Piața Roșie din or. Moscova: „Și dacă scopul zborului pilotului Rust în 1987 a provocat diferite comentarii, atunci ruta parcursă de către <<iunkers>> în 1941 deconspiră clar obiectivul țintă: în planul <<Barbarossa>> pe acest itinerar se aflau țintele principale urmărite de trupele germane, și a fost necesar să se verifice starea locurilor iscodite și capacitatea de reacție a Forțelor sovietice de Apărare Antiaeriană. Totodată, aceste două zboruri au multe trăsături comune. Succesul lor constă în următoarele: au descoperit neglijența și lipsa de coordonare a acțiunilor efectivelor Aviației Militare și ale Trupelor de Apărare Antiaeriană, lipsa unui sistem de alarmare, pregătirea slabă a militarilor, calitatea joasă a tehnicii militare și a armamentului.” [31, p. 43-44]

Informația publicată este o dovadă în plus ce confirmă faptul că regimul totalitar comunist sovietic a rămas cu aceleași probleme. În memoriile sale, editate la începutul anilor '90, Boris Elțîn constată că schimbările în URSS nu se produc din cauza sistemului vicios: „Idea în esență este una „ideală”. Există un oarecare om – Ivanov sau Petrov, n-are importanță –, avansează el pe scara ierarhică, și Sistemul îi oferă la prima etapă un nivel de facilități speciale... Se ridică mai sus – beneficiază de un alt pachet de înlesniri și favoruri, și cu cât mai sus se ridică, cu atât mai multe bucurii speciale i se oferă în viață. Și iată Ivanov începe să creadă că el însuși este o persoană deosebit de importantă. Mănâncă bucate la care alții doar visează, se odihnește acolo, unde alții nu sunt lăsați să se apropie nici de gard. Și nu înțelege prostul de Ivanov, că nu el este venerat, ci funcția pe care o deține. Și dacă el va înceta să servească cu devotament Sistemul, să lupte pentru el, atunci în locul lui va fi numit un oarecare Petrov sau altul. Nimic în cadrul acestui Sistem nu aparține omului. Stalin în acest sens a reușit să construiască un mecanism care funcționează „perfect”. Sistem în care camarazilor lui nu le aparțineau nici propriile lor soții. Acestea aparțineau Sistemului, iar Sistemul putea să-i lipsească cu ușurință de soții, așa cum s-a procedat cu Kalinin și cu Molotov, care

nici n-au încercat măcar să crâcnească. Evident că timpurile s-au schimbat, dar în esență Sistemul a rămas același.” [32, p. 127]

4. CONCLUZII.

Reieșind din cele relatate este clar că un asemenea sistem nu poate asigura condiții normale de viață populației și cetățenii nu vor fi devotați unei asemenea conduceri politice. În cadrul investigațiilor am constatat că regimul totalitar a realizat zeci de campanii de epurare a persoanelor neloiale și nu a reușit să transforme cetățenii în fanatici ai acestui sistem

criminal. Totodată, frica de organele represive sovietice, neîncrederea în liderii politici și în comandamentul militar sovietic, în timpul celui de-al Doilea Război Mondial au favorizat dezertarea, părăsirea câmpului de luptă, predarea benevolă dușmanului, înrolarea în formațiuni militare ce au luptat împotriva URSS a sutelor de mii de etnici ruși din cadrul Armatei Sovietice. Astfel, ipoteza că Armata Sovietică de una singură a obținut victoria asupra nazismului este un mit, la fel cum este un mit declarația că soldatul rus este eliberator al tuturor popoarelor de sub jugul nazist.

BIBLIOGRAFIE BIBLIOGRAPHY

1. Ficeac Bogdan. Tehnici de manipulare. Ediția a VI-a, Editura C. H. Beck, București, 2006.
2. Бушин Владимир. Мы не рабы, рабы не мы. Военно-исторический журнал № 12, Москва, 1989.
3. Советское право в период Великой Отечественной войны, ч. II, М.: Юридическое издательство Министерства юстиции СССР, 1948.
4. Крикунов В. П. Штрафники, Военно-исторический журнал? № 6, Москва, 1990.
5. Крылов С. М., Косицын А. П., Биленко С. В. и др. История советской милиции, Москва, 1977, Том 2.
6. Приказ Народного Комиссара Обороны Союза ССР N. 0035. 10 июня 1941 г. О факте беспрепятственного пропуска через границу самолета Ю-52 15 мая 1941 года. // Военно-исторический журнал № 6, Москва, 1990.
7. Budionnii Semion, aliatul de nădejde al lui Iosif Vissarionovici Stalin, <https://ro.m.wikipedia.org> Semion Budionnii.
8. Șandru Vasile. Federația Rusă // Magazin istoric. Serie nouă. Anul XXVIII, nr. 6 (327), iunie 1994.
9. Хохряков Г. В. Криминология, Москва, Юрист, 2000.
10. Крикунов В. П. Штрафники // Военно-исторический журнал № 6, Москва, 1990.
11. Hentea Călin. Mereu nerostita istorie a luptelor Românilor din antichitate până în zilele noastre. Chișinău: Cartier, 2018.
12. Machiavelli Niccolo, citat de Jonatan Powel în: Noul Machiavelli. Cum se gestionează puterea în lumea modernă. Chișinău: Cartier, 2014.
13. Шарль де Голль. Шеренга. Перевод с французского В. Н. Воронова // Военно-исторический журнал № 3, Москва, 1990.
14. ro.m.wikipedia.org
15. Катусев А. Ф., Оппоков В. Г. Иуды (Власовцы на службе у фашизма) // Военно-исторический журнал №6, Москва, 1990.
16. Антонян Ю. М. Роль конкретной жизненной ситуации в совершении преступления. Москва, 1973.
17. Кузнецова Н. Ф. Преступление и преступность. Москва: Издательство Московского университета, 1969/
18. ro.frwiki.wiki
19. Arhiva MAI a Republicii Moldova. Dosarul nr. 3, vol. III, fond 51, opis 6, ex. 77, fila 182-183.
20. Arhiva MAI a Republicii Moldova. Dosarul nr. 23, vol. III, fond 103, opis 5, ex. 58, fila 201.
21. Varta Ion, Carp Simion. Prizonierii de război. Istorie în documente. (Lăgărele din RSSM) Volumul II, Chișinău, 2014.
22. Косташ Ион. Дни затмения: Хроника необъявленной войны: Павшим за

- целостность Республики Молдова посвящается. Кишинев: Издательство „Универсул”, 2010.
23. Knill M. Influența psihologică în timpul războiului. În: Efecte stresante ale câmpului de luptă, Studii și articole din publicații militare străine, București: Editura Militară, 1992.
24. Stan Constantin I. Refugiații basarabeni și bucovineni (1944-1945) // Destin românesc. Revistă de istorie și cultură. 2/2002, An IX, Nr. 34, Chișinău-București, 2002.
25. Postică E. Rezistența antisovietică în Basarabia. 1944-1950, citată de Pavel Moraru în: „Urmașii lui Felix Dzerjinski: Organele Securității Statului în Republica Sovietică Socialistă Moldovenească 1940-1991”, București, 2008.
26. Mârzencu Gheorghe. Minciuna mai mare decât războiul sau cum eroul Lomakin a murit de trei ori. Chișinău: „Pontos”, 2020.
27. Țaranov V. I. et.al., Istoria RSS Moldovenești, Chișinău: Știința, 1984.
28. Carp Simion. Strămoșilor le datorăm viitorul, Chișinău, 1999.
29. Долгова А. И. Криминология, Москва, 2001.
30. Абакумова Н. В., Латышев Д. И., Старобрядческая Покровка. Кишинев, 2014.
31. Ивашов Л. Г. От «юнкерса» 1941 года к «цесне» 1987-го // Военно-исторический журнал, № 6, Москва, 1990.
32. Ельцин Борис. Исповедь на заданную тему. Свердловск-Бендеры, 1990.

Simion CARP,
*doctor în drept, profesor universitar,
cercetător științific principal
al Departamentului știință,
Academia „Ștefan cel Mare” a MAI,
e-mail: carp.simion@gmail.com,
ORCID ID: 0000-0003-4772-8325*

DESPRE AUTORI

Dianu GORDILĂ,
*doctorand,
Școala doctorală „Științe penale
și drept public”,
Academia „Ștefan cel Mare” a MAI,
e-mail: dianu.gordila@mai.gov.md
ORCID ID: 0009-0003-6565-5198*